

Bakgrunn for KU-program

Søker/sak:	Kraftmontasje AS/Vindpark på Harams-/Flemsfjellet	
Fylke/kommune:	Møre og Romsdal/Haram	
Ansvarlig:	Tormod Eggan, KTE	Sign.: <i>Tormod Eggan</i>
Saksbehandler:	Lars Håkon Bjugan, KTE	Sign.: <i>Lars Håkon Bjugan</i>
Dato:	08.01.2003	
Vår ref.:	NVE 200202714-24	KTE: 53/02
Sendes til:	Kraftmontasje AS, alle hørings- og orienteringsinstanser	

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Kraftmontasje AS: Melding om vindpark på Harams-/Flemsfjellet med tilhørende nettilknytning. Sammenfatning av høringsuttalelser og begrunnelse for konsekvensutredningsprogram.

Innhold

1. Innledning.....	1
2. Behandlingsprosessen.....	2
2.1 Høring.....	2
2.2 Møter.....	2
3. Innkomne høringsuttalelser.....	2
4. NVEs vurderinger.....	5
4.1 Supplerende utredningskrav til det foreslåtte KU-programmet.....	6
4.2 Utredningskrav som ikke er tatt med i KU-programmet.....	7

1. Innledning

Kraftmontasje AS meldte 10.06.02 en vindpark på Harams-/Flemsfjellet i Haram kommune i Møre og Romsdal i medhold av plan- og bygningsloven kap VII-a §3.

På Haramsfjellet planlegges det bygd et vindkraftverk med inntil 18 vindturbiner, mens det på Flemsfjellet planlegges bygd inntil 6 vindturbiner. Vindturbinene som planlegges oppført er på 2,75 MW, og vindparken vil således kunne få en installert effekt på 66 MW. Totalhøyden på vindturbinene kan bli mellom 120 og 160 meter. Vindkraftverket planlegges tilknyttet det eksisterende kraftledningsnett etent via en ny ca 13 km lang 132 kV kraftledning fra vindparken til Alvestad eller ved å forsterke det eksisterende 22 kV kraftledningsnett i området.

Meldingen fra kraftmontasje AS inneholder et forslag til konsekvensutredningsprogram (KU-program) for det planlagte tiltaket.

I dette notatet sammenfattes de høringsuttalelser som har kommet inn til Kraftmontasje sin melding. På grunnlag av det foreslåtte KU-programmet, innkomne merknader og NVEs egne vurderinger, fastsetter NVE ett KU-program for Harams-/Flemsfjellet vindpark med tilhørende nettilknytning. KU-programmet meddeles tiltakshaver i eget brev.

2. Behandlingsprosessen

2.1 Høring

Kraftmontasje sin melding ble sendt på høring 14.06.02 med høringsfrist til 20.09.02.

Meldingen ble sendt på høring til følgende instanser; Haram kommune, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal fylkeskommune, Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren, Statens Forurensningstilsyn, Kystverkets 3. distrikt, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Bellona, Norsk Ornitologisk Forening, Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og fiskeforbund, Luftfartstilsynet, Forsvarsbygg, Telenor Nett, Statnett SF, Nordvest Nett AS, Tafjord Nett AS og Istad nett AS.

Meldingen ble sendt på orientering til: Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet, Landbruksdepartementet og Direktoratet for brann- og elsikkerhet.

Utsending av melding, utlegging til offentlig ettersyn og innbydelse til offentlig møte, ble kunngjort i Norsk Lysningsblad, Sunnmørsposten og Haramsnytt.

2.2 Møter

NVE arrangerte offentlig møte i Haramsøy Samfunnshus 03.07.02. På møtet orienterte NVE om behandlingsprosessen for meldingen. Kraftmontasje orienterte om selve prosjektet og planene for gjennomføring. På Haramsøya deltok 54 mennesker i møtet.

Samme dag ble det holdt orienteringsmøte for Haram kommune på Rådhuset i Brattvåg. I møtet deltok representanter fra den berørte kommunen, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal fylkeskommune, NVE og Kraftmontasje. NVE og tiltakshaverne holdt samme orientering som på de offentlige møtene.

3. Innkomne høringsuttalelser

Det har kommet inn 11 høringsuttalelser til meldingen og forslaget til KU-program.

Møre og Romsdal fylkeskommune, ved kulturavdelingen, har i brev av 26.08.02 ingen merknader til det foreslåtte utredningsprogrammet. Fylkeskommunen mener undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven bør oppfylles i forbindelse med konsekvensutredningen, og varsler derfor krav om arkeologisk registrering i forbindelse med søknad om konsesjon for vindparken og nettilknytningen.

Fylkeskommunen sier det finnes flere synlige fornminner på den sørøstlige delen av Haramsøya. I tillegg er det gjort utallige løsfunn i området, som sammen med gravfelt og enkeltgraver indikerer nærhet til bosetting. Av nyere kulturminner vil fylkeskommunen nevne Haram kirke. Fylkeskommunen ønsker å nærmere registrere de indirekte og direkte konsekvensene kraftledningstraséen har med tanke på automatisk fredete og nyere tids kulturminner.

Fylkeskommunen ønsker at undersøkelsesplikten oppfylles på et tidlig stadium i planprosessen, slik at eventuelle plankonflikter kan løses på en god måte, og ber om å bli tilsendt detaljkart/-planer over kraftledningstrasé og veier, riggområder, lagringssteder o.l.

Videre sier fylkeskommunen at potensialet for funn av fornminner er stort i Haram kommune. Ved flere gårder i kommunen er det kjent løsfunn, og dette indikerer at det høyst sannsynlig finnes ukjente fornminner under markoverflaten. Det er for de meste synlige fornminner som er registrert, f eks gravhauger og gravrøyser, og disse indikere i seg selv nærhet til bosettingsområder.

Fylkeskommunen påpeker at alle fornminner er automatisk fredet etter kulturminneloven. Til slutt ber fylkeskommunen om at alle detaljplaner sendes dem til uttalelse, jf §§ 9 og 25 i kulturminneloven.

Møre og Romsdal fylkeskommune, ved Nærings- og miljøavdelingen, mener i brev av 17.09.02 at vindparker på denne størrelsen burde vært vurdert i kommunens oversiktsplanlegging.

Fylkeskommunen mener tiltaket er underlagt reguleringsplikten etter plan- og bygningslovens § 23, og viser til brevet fra Miljøverndepartementet av 18.02.98 til alle kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn. Fylkeskommunen sier at konsekvensutredningen skal foreligge før reguleringsplanen blir lagt ut til offentlig ettersyn, jf pbls § 33-6, og at en bør legge opp til en parallell behandling av konsekvensutredningen og reguleringsplanen ved at de sendes samtidig på høring.

Videre mener fylkeskommunen at lokaliseringen av vindparken særlig reiser spørsmål om konsekvensene for landskapet og det visuelle inntrykket vindparken vil gi. For å kunne vurdere konsekvensene sier fylkeskommunene at det er viktig med gode visualiseringer, både for vindturbinene, tilførselsveier og eventuelle nye kraftledninger.

Fylkeskommunen konstaterer at full utbygging vil kreve bygging av en ny 132 kV kraftledning. Ved å redusere utbyggingsplanene mener fylkeskommunen at alternativet om å forsterke det eksisterende 22 kV kraftledning må omhandles i konsekvensutredningen. En bør også etter fylkeskommunens syn vurdere å redusere prosjektet til kun å omfatte Haramsfjellet.

Til slutt sier fylkeskommunen det er viktig at det informeres om behovet for arbeidskraft ved etablering og drift av vindparken, og hvilken kompetanse som kreves ifht de ulike jobbtypene.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har i brev av 19.09.02 følgende merknader til meldingen;

- Det bør gjøres rede for hvor stor produksjon eksisterende 22 kV kraftnett kan overføre.
- Det bør utredes tre alternative løsninger for den planlagte 132 kV kraftledningen, alternativ 1 som vist i meldingen, alternativ 2 langs veien på nord- eller sørsiden av Haramsøya og langs eksisterende veier opp på Haramsfjellet eller et alternativ der hele eller deler av kraftledningen legges som kabel langs eksisterende veinett.
- De landskapsmessige konsekvensene av å legge en 132 kV kraftledning langs ryggen av Haramsøya må utredes gjennom en visualisering.
- Konsekvensene av at lokalbefolkningen ikke vil ha høyereliggende turområder uten vindturbiner må utredes.
- Begrensninger i utøvelsen av jakt må utredes.

Fylkesmannen påpeker at det ikke er bare rødlistearter som må beskrives i konsekvensutredningen, men at trekkorridorer for vadefugl, sjøfugl og gås mellom sjøområdene på Lepsøyrevet, Rogneholmen og Ullasundet også beskrives. Fylkesmannen har følgende forslag til utredningspunkt vedrørende fugl;

"Det skal gis en oversikt over forekomster av arter som opptrer tallrikt i dette området, når det er spesielt store forekomster og eventuelle trekkorridorer som disse artene bruker i planområdet."

Forsvarsbygg sier i brev av 05.09.02 at den planlagte vindparken vil være uten problemer for Forsvarets radaranlegg. Forsvarsbygg bemerker at en av Forsvarets interne høringsinstanser har misoppfattet kartgrunnlaget, og således konkludert med at planområdet for vindparken vil kunne ha innvirkning på radiolinjesambandet. Forsvarsbygg som er den koordinerende høringspart innenfor Forsvaret ber om at dette avklares direkte med den interne høringsparten innenfor Forsvarets militære organisasjon.

Luftfartstilsynet viser i brev 16.09.02 til meldingen om den planlagte vindparken med tilhørende kraftledning. Luftfartstilsynet støtter punkt 7.2.10 i det foreslåtte KU-programmet om at eventuelle konsekvenser for flytrafikken skal utredes.

Luftfartstilsynet sier videre at det også vil være behov for at de aktuelle vindturbinene med en totalhøyde på 120-60 meter merkes etter normer for merking av luftfartshindre (BSL E 2-2). Dette kan også være aktuelt hvis master eller spenn faller inn under definisjonen på luftfartshindre i normene for merking. Luftfartstilsynet minner om kravene i "Forskrift om rapportering og registrering av luftfartshinder" (BSL 2-3) vedrørende rapporteringsplikt.

Luftfartsverket ønsker i brev av 08.10.02 å meddele at det er tilfredsstillende at det foreslåtte utredningsprogrammet legger opp til at "eventuelle konsekvenser for flytrafikken skal vurderes".

Luftfartsverket vil imidlertid påpeke, etter å ha gjennomført noen enkle beregninger, at tiltaket kan se ut til å ha til dels negative konsekvenser for særlig avgangsprosedyrene ved Ålesund lufthavn. Luftfartsverket vil derfor komme tilbake med nøyaktige beregninger og vurderinger når planarbeidet er kommet i gang, og en mer nøyaktig plassering og høyde på vindturbinene kan oppgis.

Kystverket 3. distrikt sier i brev av 19.09.02 at de er ansvarlig for sikkerheten og fremkommeligheten i havner, leder og kystfarvann, og er således en sentral aktør i forvaltningen og utviklingen av kystsonen. Kystverket påpeker at sjøområdet rundt den planlagte vindparken inneholder flere fyr og lykter, og at det forutsettes at vindturbinene ikke får konsekvenser for sikkerheten for trafikk til sjøs i form av signalstøy, blinking som kan forveksles med fyrlykter eller for øvrig skjjermer for navigasjonsretningene. Kystverket ber om at dette omhandles i konsekvensutredningen. Kystverket gjør også oppmerksom på at sørøstspissen av Haramsøya er avmerket som ankringsområde på sjøkart 31, og at en eventuell kabel i området må plasseres i god avstand for å unngå eventuelle konflikter. Kystverket gjør også oppmerksom på at det er ønskelig av nye kabler så langt som råd legges langs eksisterende kabel- eller rørtraséer for best mulig å unngå arealbrukskonflikter og derav en forsvarlig arealutnytting av sjøområdene. Det finnes flere eksisterende lednings- og rørtraséer mellom fastlandet og Haramsøya/Flemsøya. Kystverket mener det må vurderes om den planlagte kabelen kan plasseres i eller ved eksisterende traséer.

Kystverket gjør oppmerksom på at tiltak i sjø er søknadspliktige etter Havne- og farvannsloven, og at tillatelse må være gitt før tiltak iverksettes. Søknader om fjordkryssinger sendes Kystverket for behandling.

Istad Nett AS viser i brev av 20.09.02 til møte mellom tiltakshaver, Tafjord Kraftnett og Istad Nett. På møtet ble det opprettet en arbeidsgruppe mellom de to nettselskapene som skal vurdere den beste nettilkoblingen til den planlagte vindparken på Haramsøya/Flemsøya. Istad Nett sier at rapporten fra dette arbeidet snart vil være ferdig, og at konklusjonene vil bli innarbeidet i Regional Kraftsystemplan for Møre og Romsdal som ferdigstilles ved årsskiftet. Istad Nett mener disse dokumentene vil kunne være referansedokumenter ved konsesjonsbehandlingen.

Statnett SF sier brev av 20.09.02 at ihht forskrift om systemansvaret i kraftsystemet, kan nye anlegg som tilknyttes regional- og sentralnettet ikke settes i drift uten vedtak fra systemansvarlig.

Generelt kan ikke Statnett akseptere tilknytning av vindkraftproduksjon som har en negativ påvirkning på kraftnettet, og forutsetter derfor at rapportene «Retningslinjer for nettilkobling av vindkraftverk» (TR A5089) og «Retningslinjer for tekniske krav til anlegg i norsk hovednett» (KtA 6/98) blir lagt til grunn ved dimensjonering av vindkraftverket.

Statnett sier at det spesifikke vindkraftverket til tider vil kunne bedre effekt- og energibalansen i Midt-Norge, og spesielt på Sunnmøre. Statnett gir sine kommentarer vedrørende kraftledningen, og ber om at de nettmessige konsekvensene for det øvrige regional- og sentralnettet må omtales.

Tafjord Kraftnett AS (TKN) sier i brev av 20.09.02 at de vil utføre nødvendige analyser i forbindelse med nettilknytningen til vindparken sett opp i mot regionalnettet for øvrig. Tiltaket vil også bli omtalt i den reviderte utgaven av kraftsystemplanen som foreligger ved årsskiftet. TKN anser det som naturlig at de står for byggingen av den planlagte 132 kV kraftledningen inkludert transformering.

Gårdbruker Birgit Oline Kjertstad ønsker i brev av 20.09.02 at tiltaket blir visualisert på en skikkelig måte. Visualiseringene bør vise turbinene med klar himmel eller kveldshimmel som bakgrunn. Kjertstad mener også at tiltakshaver bør lage en videovisualisering, som viser turbinene i bevegelse. Videre har Kjertstad følgende innspill til fotostandpunkt for visualiseringene; fra Longva mot Haramsøy, fra Lepsøya mot Haramsøya, fra fjellplataet på Longva mot Haramsøya, fra Ulla fyr mot Haramsfjellet, fra Ulla fyr mot Skuløya/Flemsøya, fra Fjørtoft mot Skuløya/Flemsøya og fra Alvestad mot Nordøyene. Kjertstad sier at det planlagte utbyggingsområdet på Flemsfjellet er et kjerneområde for falk og ørn, og ber om at KU-programmet omhandler hvordan disse fugleartene blir påvirket av en eventuell vindpark. Når det gjelder friluftsliv mener Kjertstad at KU-programmet ivaretar dette temaet. Kjertstad påpeker at det ikke finnes "mye plass" på Nordøyene, og at en vindpark vil bli svært synlig og dominerende i det åpne landskapet. En utbygging vil etter Kjertstad sin mening uten tvil få konsekvenser for fremtidig turistnæring. Kjertstad sier også at det er folk på øyene rundt som vil merke mest til de synlige endringene av utbyggingen, og ber derfor om folket på de omkringliggende øyene blir grundig orientert og får anledning til å uttale seg om planene.

Miljøverndepartementet (MD) gir i brev av 04.12.02 sine kommentarer til utkastet til KU-program. I brevet ber MD om at konsekvensutredningen omhandler tiltakets mulige konsekvenser for sikkerheten for trafikk til sjøs, slik Kystverket ønsker. MD ber også om at det i konsekvensutredningen gis en vurdering av potensialet for funn av automatisk fredede kulturminner, jf kulturavdelingen i Møre og Romsdal fylkeskommunes uttalelse.

4. NVEs vurderinger

På bakgrunn av meldingen, høringsuttalelsene og egne vurderinger, har NVE utformet et KU-program for det planlagte vindkraftverket på Harams-/Flemsfjellet med tilhørende infrastruktur, jf eget brev til Kraftmontasje AS om dette.

Et KU-program skal inneholde de punkter som er listet opp i vedlegg IV i forskriftene, men skal avgrenses til forhold som er vesentlige i forhold til miljø, naturressurser og samfunn. Konsekvensutredningen skal fokusere på det som er beslutningsrelevant. I stedet for punkt e) i vedlegg IV som omtaler konsekvenser for natur, miljø og samfunn, spesifiserer NVE nærmere hva som skal utredes. Utredningskravene i dette punktet vil variere mellom ulike tiltak, og NVE avgjør hvilke temaer som er beslutningsrelevante for den omsøkte vindparken.

KU-programmet er tematisk oppdelt, og omtaler både problemstillinger som skal belyses og framgangsmåte. Med de tillegg og presiseringer som er tatt inn i KU-programmet, antar NVE at konsekvensutredningen vil gi et godt grunnlag for å ta beslutninger om vindkraft bør etableres i området.

4.1 Supplerende utredningskrav til det foreslåtte KU-programmet

NVE har tatt utgangspunkt i forslag til KU-program som Kraftmontasje AS la frem i sin melding. I tillegg er NVEs erfaringer fra fastsettelse av andre utredningsprogram lagt til grunn. Forslaget til utredningsprogram fra tiltakshaver er bl a supplert med følgende utredningskrav:

Landskap

Flere høringsinstanser ber om at tiltaket blir visualisert i tilstrekkelig grad, og ber om at visualiseringene også omfatter kraftledning, bygg og andre konstruksjoner, herunder også adkomstvei. Fylkesmannen ber om at de landskapsmessige konsekvensene av kraftledningen blir beskrevet. Dette spesifiseres i utredningsprogrammet.

Birgit Oline Kjertstad har en rekke forslag til fotostandpunkt for visualiseringene. NVE vil ikke pålegge tiltakshaver å visualisere fra alle de foreslåtte standpunktene, men ber om at vindparken visualiseres fra Lepsøya, Skuløya, Fjørtofta og fra fastlandet ved Alvestad. Dette vil etter NVEs vurdering synliggjøre nærvirkning og fjernvirkning av vindparken i omkringliggende områder.

Kulturminner

Møre og Romsdal fylkeskommunes og Miljøverndepartementets ønske om en vurdering av potensialet for funn av automatisk fredede kulturminner tas inn i KU-programmet.

Friluftsliv

Under punkt 3 om friluftsliv bør sannsynligheten for ising og behov for sikring av anlegget vurderes.

Fugl

Etter innspill fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal ber NVE om at det gis en kort beskrivelse av kjente trekkorridorer i området.

Annen fauna

Under punkt 5 om annen fauna i KU-programmet bør også eventuelle avbøtende tiltak som kan redusere eventuelle konflikter mellom tiltaket og berørt fauna vurderes.

Støy

Under punkt 7 om støy og skyggekast i KU-programmet bør også støyvurderingene omhandle den planlagte transformatorstasjonen.

Nettilknytning

Fylkesmannen i Møre og Romsdal ønsker at det utredes et alternativ for den planlagte 132 kV kraftledningen nord eller sør på Haramsøya og langs veien opp til Haramsfjellet som eventuelt kan redusere mulige uheldige landskapsmessige konsekvenser av kraftledningen. På bakgrunn av fylkesmannens uttalelse og NVEs vurderinger mener NVE det er hensiktsmessig at det utredes et nytt alternativ langs veiene enten på nord eller sørsiden av Haramsøya.

Møre og Romsdal fylkeskommune ønsker å redusere utbyggingsplanene slik at det ikke kreves en ny 132 kV kraftledning til vindparken. Fylkeskommunen mener også at det bør vurderes å redusere tiltaket til bare å omfatte Haramsfjellet. NVE legger til grunn at det er det største utbyggingsalternativet som skal omfattes av konsekvensutredningen, men ber samtidig om at det gis en kortfattet beskrivelse og vurdering om hvilken størrelse vindparken kan få dersom man oppgraderer det eksisterende 22 kV kraftnettet. Omfanget av utbyggingen vil være gjenstand for en vurdering etter at konsekvensene av tiltaket er beskrevet. NVE vil derfor ikke be tiltakshaver redusere tiltaket mht til installert effekt og lokalisering gjennom KU-programmet.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal ønsker at det utredes et alternativ der det legges jordkabel langs eksisterende veier for å knytte vindparken til kraftnettet. NVE vil ikke pålegge tiltakshaver å utrede jordkabel som et alternativ til luftledning. NVE vil imidlertid be tiltakshaver generelt beskrive kostnader og mulige miljøvirkninger ved jordkabel som alternativ til luftledning for det aktuelle spenningsnivået.

Kystverket påpeker at sørøstspissen av Haramsøya er et ankringsområde, og sier at det er ønskelig at eventuelle nye kabler legges langs eksisterende kabler eller rørgater. Etter NVEs vurdering bør dette omhandles i KU-programmet.

Statnett ber om at de nettmessige konsekvensene ved etablering av vindparken for det øvrige regional- og sentralnettet må omtales. Dette er tatt inn i KU-programmet under punktet om nettilknytning.

Samfunnsmessige virkninger

Kystverket ber om at eventuelle konsekvenser for sikkerheten til trafikk til sjøs tas med i utredningsprogrammet. Miljøverndepartementet ber også om dette at dette omhandles i konsekvensutredningen. NVE forutsetter at eventuelle konsekvenser for sikkerheten for trafikk til sjøs og løsninger knyttet til dette avklares mellom tiltakshaver og Kystverket, og vil derfor ikke pålegge tiltakshaver konkrete utredningskrav omkring temaet. NVE anbefaler derimot at det i KU-programmet tas inn et krav om at det skal gis en kort beskrivelse av om det finnes andre vindparker som har avdekket konsekvenser for sikkerheten for trafikk til sjøs. Dette er også i tråd med krav fastsatt i KU-programmet for Frøya vindpark.

4.2 Utredningskrav som ikke er tatt med i KU-programmet

Landskap

Kravet fra Birgit Oline Kjertstad om en visualisering av vindturbinene i bevegelse er ikke tatt inn i KU-programmet. Etter NVEs syn vil "tradisjonelle" fotovisualiseringer av vindparken på en tilfredsstillende måte vise tiltakets påvirkning av landskapet.

Friluftsliv

Fylkesmannen ønsker at eventuelle konsekvenser av at lokalbefolkningen ikke vil ha høyereliggende turområder uten vindturbiner må utredes. Etter NVEs vurdering er forholdet til friluftslivinteressene tilstrekkelig ivaretatt i det foreslåtte utredningsprogrammet.

Fylkesmannen ber også om at begrensninger i utøvelsen av jakt utredes. NVE mener dette er tilstrekkelig ivaretatt i utredningsprogrammet, men vil på spesifisere utredningsprogrammet vedrørende de bruksinteresser som er aktuelle.

Fugl

Birgit Oline Kjertstad sier at det planlagte utbyggingsområdet er et kjerneområde for falk og ørn, og mener konsekvensutredningen må gjøre rede for hvordan disse fugleartene blir påvirket av en vindpark. I KU-programmet heter det at det skal gis en oversikt over sjeldne, truede eller sårbare arter, og at eventuelle konsekvenser for disse beskrives. Eventuelle avbøtende tiltak skal også vurderes. Etter NVEs vurdering er forholdet til fugl tilstrekkelig omhandlet i KU-programmet, også forholdet til de artene Kjertstad sier finnes i området.